

楚辭 S楚辭集注 敬業堂影刻

ԱՆԴՎԱՅ. Համառ. 13-25 Փետրվարի 2 Հասարակաց
խորհրդարանին մէջ, նմանապէս լրատուերուն ուեն
եակը բացատրութիւններ խնդրուեցան կառաւ
վարութենէն՝ Յունաստանի գէմ'ի գործ զրուած
բռնի միջոցներուն վրայօք : Եզրային երեսփո
խաններէն ոմանկը, որոնք պաշտօնէից ժողովին
հակառակորդ կուսակցութեանը կրվերաբերին
և հետեւաբար պատճառանք կրվնտուեն միշտ
կառավարութիւնը վար զարնելու, մեծապէս
դատապարտեցին այս բունի միջոցները : Սակայն
արտօնքին գործոց պաշտօնեայ լրտու հէլմըրաթընը
արժանաւոր և համառօտ կերպիւ պատասխան
տալով անոնց, յառաջ բերաւ թէ Մէծին Երի-
դանիոյ տէրութիւնը ամէն համազական և քաղցր
միջոցները երկար ժամանակ ընդունայն տեղու ՚ի
գործ ածելէն ետե, գրեթէ ակամայ կամօք
պտրտաւորեցաւ զինուորական ուժով պահանջել
իւր իրաւունքը Նելլենական կառավարութենէն:

շան խեցրոյն վրայօք ըրտ Ոմէնիլէյ և ս զսեա-
զան գժուարութիւններ և առարկութիւններ
յառաջ բերելով . Ենստովմի մարքէղը պատաս-
խանեց , թէ այս գործը բոլորովմն անդզիսկան
ըլլալով՝ Ա' եծին Իրիդանից կառավարութիւնը
պարտաւոր չէր խորհուրդի մտնել օտար աէրու-
թեանց հետ . Ենդղիոյ կառավարութեն և Հել-
լենական կառավարութեան մէջ կարգադրելու
հաշիւններ կային . Ենդղիոյ հպատակաց վնաս
պատճառեր էին 'ի Յունաստան . ուստի փոխա-
րինութիւն և արդար հատուցում պէտք էին ըլ-
լալ . և այս բաներուն մէջ ուրիշ կառավարու-
թիւնները մտնելու իրաւունք չունեին . բանզի
անստարակոյս Ենդղիան թոյլ պիտի չտար . Իսկ
այն անսապատ կղզեաց վրայօք , զորոնք կրպահան-
քէ , ամեննեին հակառակութիւն մը չկննար ըլլալ .
վասնի ամէն տէրութիւններէն ծանուցեալգաշ-
նադրութեանց զօրութեամբը՝ Ենդղիան աէր է
այն կղզեաց . և հետեւաբար իւր իրաւունքը հաս-
տատուն պիտի պահէ .

Է էստոնմի մարքէզը, որ պաշտօնէից ժողովայն
գահերէցն է, լրտ Աթէնչէին ուրիշհարցմանցը
պատասխան տալով ըստ, թէ Կադղիոյ կառա-
վարութիւնը ընդունեցաւ Դաղղլոյ տէրութեան
բարեկամական ծառայութիւնը (ապնզ օֆիս) այս
գործոյն համար, բայց միանդամայն յայտնեց
թէ ինչ տարբերութիւն կայ բարեկամական ծա-
ռայութեան և միջնորդ ութեան (մէտիանիսն)՝
մէջ ։ Բանզի Դաղղլոյ բարեկամական ծառայութիւնը
ընդունելով, Կադղիոսն չպարտաւորիր, ըստ,

ԵՐԻՐԴ ՏԵՇԵՐՈՒ-Տ
ԹԱԿ-ԱՐԱԿԻՆ ՎԵՐԺԱԿՈՒԹԵԱԸ
ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵՒՆ

Հայրենասէր հոգիի մը ազգային՝ յառաջադիմութեան յօրդոր եղող առիթներուն՝ զարգացումը ինչ զաւարձալի ուրախութիւններ պատճառելը բանի մը տարի է որ մեր սիրելի ազգային ները վերահասու ըլլալով՝ գրեթէ ամէն օր ամէն ժամանակ անժուժիալ միրով մը լսելու կարգալու և իմանալու փափաք կը ցըցնեն, գիտնալով որ մինակ ազգին ուսումնական յառաջադիմութին է որ ազգի մը և ժողովրդեան փառքը ու պատիւ ըստար ազգաց առջին ակնածելի ընելու կարող կը լսայ ։ մինակ ազգային յառաջադիմութիւնն է որ ազգի մը և ժողովրդեան ունեցած ամէն մէկ առաքինութիւնները ։ Ճարտարութիւնները ու կենցաղօգուտ հմուտ թիւնները արեգական պէս ամէն մէկուն յայտնի ու պայծառ կը ցըցնէ ։ կարծ խօսքով մինակ ազգային յառաջադիմութիւնն է որ ազգի մը և ժողովրդեան անունը երկրիս չորս կողմը հոչակելով բոլոր ազգաց նախանձելի ընելին ՚ի զատ, իր ամէն մէկ անհատն ալ երջանիկ ընելու կարող կը լսայ ։ Այս բանիս համար մէկ մեծ պարտաւորութիւնն մը սեպեցինք սիրելի ազգայնոց՝ Ա երջանութե թանգարանին երրորդ տարեմուտը աւետելու փութալ գիտնալով որ հայրենասէր հոգիներուն ուրախառութ ծառայութիւնը մը ըրած կը լսած կը լսամք ։ ինըու որ ասկից ՚ի զատ ալին չուրախառութիւն կամ մանաւանդ փափաքը լի

անսր որոշած դատաստումնը ընդունելի կամայ ակա-
մայ , ինչպէս որ եթէ Թջորդութիւնը ընդունելու
ըլքար կըպարտաւ որէր . այլ միայն բարեկամական
դիտաւ որութեամբ այս տռ.աջարկութիւնը ըրաւ-
Դաղիւան . ռւսոփ Դագվայ տէրութիւնն ալ նոյն
մոօք առանց գմուարութե ընդունեցաւ զայն :

— ՚ու ըստատիյի ժողովրդեան գմբազդ վիճակը օր
քստ օրէ լաւանալու վրայ է . քանի կրտեաննեմք
թէ անկարգութիւնները և չարագործութիւննե-
րը աստիճանաբար կրգիշան յիշեալերկին մէջ :
Վաքատաց տները կարօտելոյ բաժնուած օդնու-
թեանց գումարը . որ 1849ին 206.654 լիուա
սթէրլինա էր (22.731.940 դուրուշ) այս տարի
204.407 լիուա սթէրլինա պիտի ըլլայ . ըստէ որ
անանկները պակսելու վրայ են . Վաքատաց տը-
ներէն կուրս բաժնուած օդնութեանց գումարը՝
անցեալ տարի 479.576 լիուա սթէրլինա էր . իսկ
այս տարի միայն 104.650 լիուա պիտի ըլլայ . ահա
նոր ապացոյ մը չքաւորութեան նուազելուն
Դուլանտացի մէջ :

— 1. աւարիտ. թե ան օքինաց վրայ եղած ազա-
ռուական փոփոխութիւնները սկսան արդէն իրենց
ոգտակար արդիւնքը յառաջ բերելու . քանի
ի եծին Իրիտանիս նաև արանաց մէջ մէծ գոր-
ծունէութիւն մը կըտեսնուի . ըստորում ապա-
ցուցեալէ այսուհետեւ թէ Անդ վիս մէջ միայն
ըշխնուին ամէնէն աժան նաւերը , ոչ միայն Անդ-
վիացւոց համար , այլև օտարականաց համար :
յս տարի ՚ի Խիվիուլ և ուրիշ նաւաշինութե-
նեղուանքը՝ 2800 նաւ կըշնուին . իսկ 1845ին
իրայն 2229 նաւ կըշնուէին :

ԳԱՎՀԱՆԱԿ . Փարիզ , 14-26 Փետրվարի , Կառավար
ութիւնը զինուորական նօր կազմագրութիւն մը
հաստատեց . այսինքն Դադլոյ գրեթէ բոլոր վի-
ճակաց (աէք արդբանն) զինուորական տեսչութիւնը
էրեք զօրավարաց յանձնեց , սրպէսպի եթէ գլուխ-
որ խռովութիւն կամ ապստամբութիւն մը պա-
տահէ լու ըլլայ , անմիջապէս կարող ըլլան հար-
իաւոր եղած ազգու միջոցները՝ ի գործ դնել :

Թորութիւն ունին , և այն պատճառաւ Գաղղլոյ
բոլոր զինուորական հրամանատարութիւնը երեք
կամ չորս հոգիի ձեռքը կամփոփին : Այս ինդրոյն
վրայօք վիճաբանութիւններ և քննութիւններ
եղան ազգային երեսպահանաց ժողովոյն մէջ . ո-
րուն անդամոց խիստ մեծագոյն մասը իրենց հաշ-
ճութիւնը առուին կտուալիարութեայս նոր կարգա-
դրութեանը . և հետեաբար հակառակորդները
պարտաւորեցան լուել :

Աշաւասիկնորոգ կարգեալ զօրավարաց անուանը
ըը և անոնց տրամած իշխանութիւնը :

Մօսիւ Գատըլան զօրավարը , որուն աթոռը
Պօրտո քաղաքը պիտի ըլլաց , իւր հրամանատարու-
թեանը տակ ունենալու է տառնեւփեց վիճակ որ
Դադիլոյ բոլոր արևմտան կողմը կըսդրունակէ :
Մօսիւ Անսթօրան զօրամարը իւր իշխանութեր

ներքեւ պիտի ունենայ մետասան վիճակ՝ որպէս
մէջ կը պարունակուին Դաղլիս Հարաւային բռնը¹
երկիրները՝ բաց ՚ի Վարսիխայեն և ՚ի Պայտէն ։
Եյս գորավարին աթոռը Վոնքելիէ պիտի ըլլայ ։

Սահե ԱՅՀ մօ զքրամարին աթռուը 1 խոն քաղաքը
պիտի ըլլոյց և պիտի հրամայէ 12 պիճակոց ։
որոնք Գաղղիոց արևելք ան մասը կը բարձանդ ակեն ։
Եյս նոր զինու որական քաժանակունց յօք ելով
առեւ ։ Հանկարնիք զքրամարին հրամանաւորու

թեան տակ եղած վիճակները . և որուն ամոռու
Փարիզէ , կըմնայ միայն սակաւամթիւ պղտիկ վի-
ճակներոր թէպէտե այս ջրս զօրավարաց իշխա-
նու թենէն գուրս են , բայց գրեթէ բոլորովին
շրջապատեալ են անոնց հրամանատարու թեան
ներքև եղած վիճակնեցէն :

— | իսնի լրակիրները : տրտմալի նկարագրու-
թիւն մը կընեն նյոն քաղաքին և անոր շընակայ
դիւղօրէից բնակչաց բարոյական վիճակին վրայօք :
Դործաւոր և արհեստաւոր ժողովուրդը , որոնք
միշտ ծածուէկ ընկերութեանց ազդէցութեանը
ներքեւ են և բոլորովին յարեալ ընկերական
(սոսիալիստ) վրանդաւոր վարդապէտութեանց :
մեծ ատելութիւն ունին հարստաց և հողատէրանց
դէմ . չար նախանձը օրլատօրէ կըյառաջանայ .
դիւղացին միշտ բարկութեամբ և թշնամութիւնը
կընայի մեծատան մը բարեկեցութիւնը . ծածուէկ
սպառնալիքներ պահաս չեն . բայց կառավարու-
թեան զգուշաւոր և աշողուրջ հոգատարութիւնը
առայժմ կապահովընէ հատարակաց անդորրու-
թիւնը և բարեկարդութիւնը :

— Այս մտից պաշտօնեան օրինաց առաջարկութե՛ն
մը ըրաւ ազգային ժողովայ՝ Յունատանի տրուած
փոխ գրամյն վրայօք : Յայտնի է որ Յունատանը
1833ին 66 միլիոն 600.000 տրախմի փոխ առաւ

մը կրնայ ըլլալ ճշմարիտ ապդ ասիրիին , որ իր ասիրելի ազգին մէջ ասանկ մէկ գովելի գործք մը երկու տարի շարունակ յարտատե ութիւն ունենալով և յառաջադիմութեամբ օր աւուր զարդանարով՝ նոյն ջանքով վառ ու բորբոք երրորդ տարին կոխէ ու շարունակէ . արդարեւ փափաքելի ու ցանկալի աւետիս . ազգին սիրով բորբոքուած հայրենասէր պատին զովացուցիչ լուր . որովհետեւ ասանկ ազգագուտ գործք մը այսպէս երկու տարի ապրունակ յառաջադիմութեամբ երրորդ տարին կոխելու համար ամէն մարդ գիտէ ու կըմիայէ թէ որը աշխատութիւններու ու անխոն ջանքերու կարօսութիւն ունի : Վանին մէկ ազգագուտ գործ մը , որնոր ամէն մէկ լուսուորեալ ազգի իրենց յառաջադիմութեը նախնական հիմք ըսնած ըլլալով՝ նախ և յառաջ բորբոքութիւն բանիս ձեռնամուխ եղած են . ինչու որ ինչ քան կուղեմք որ Յ երծանութեան թանգարանը մէզ մատակարարելու կարողըլլայ . հին և նոր դարերու պատմութիւն մի . նախնի վեհազանց , արի թագաւորաց , սրանչելի իմաստոց և հմուտ երթողաց ճշգրիտ նկարագրութիւնները մի . Երկնքի աստղերուն ճշմարիտ պատկերը և երկրի մետաղներուն ինկական կտրուքանքները մի . Նորա

Եալ նիւթերուն վրայ Ճշմարիտ ապացոյ ցներ և
խիկական բացատրութիւններ մի . Կրհարցունեմ
հիմա , ասանց որը Վ երծանաւ թեանիթանիք արտանո
ու գողին տալու կարող չպիտի ըլլար ըստ ժամանու
կին . կամ թէ ասոնց որը ազգային յառաջադի
մու թեան օգտակար նպաստներ ըլլարու ծեռնհառ
չէ : Նաևնկ է նէ , այս կերպ ազգօգուտ գործիքն մը
յառաջադիմութիւնը Ճշմարիտ ազգասիրին գեր-
աստիճան ու բախութիւններու առիթ ըլլարս . ի-
րաւունք ցունի՞ մի . և մեր ալ այս յայտարարու-
թեամբս սիրելի ազգայնոց մատուցած խոնարհ
ծառայութիւննիւ ընդունելի ըլլարու արժանաւոր
չէ՞ մի . որովհետեւ ազգերնու ս հիմակուան միաձակը
նայելով , կը յու առցմէ՞ր մի որ Միջագիւղիս Վ եր-
ծանու թեան ազգային թանգարաններ երկրորդ տա-
րին ալ լըմնցընելով երրորդ տարին ալ կսինէ ու-
շարունակէ . և ահա այս պատճառաւաս է որ
Վ երծանու թեան թանգարանն իրեն մէկ մեծ
պարտաւորութիւն մը սեպե լով , իրեն երրորդ
տարեւու մեր սիրելի ազգայնոց ու իր վեհանձե
քարերաբներուն աւետելու կրիտթայ . ու միան-
գամայն անոնց վիճ մ երախտեացը անմոնաց . ե-
րախտագիտութիւն խաստվանելով կերգէ հե-
տեւ եաւ եռագ :

የውጭ በኋላ ተተክሱ ነውንም እንደሆነም ከዚህ ስምምነት ተስተካክለን.

Ա շաշտարհիկ Ադի հայեան

|| Հայաշարհիկ Աղի հայկազանց
Կախանձելիդ միշտ ամենից ազանց :

Օ Տիկ են այսորիկ զոր նոր ՚ի նորոց

պարոն Առողջելտ երկելի սեղանաւորէն որուն
երաշնաւոր եղան Առու պահն, Անգղիան և Գաղց
ղիան, իւրաքանչիւրը մէկ երրորդ մասին համար,
և որոնք ամէն տարի կըլվճարեն յիշեալ գումարին
տոկոսը և մայր դրամայն ասհմանեւ ալմէկ մասը՝ ըստ
որում Յունաստանը ժամանակ չունի վճարելու :
Առատի Գաղղիոյ ելե մտից պաշտօնեան ազգ ային
երեսփխանաց ժողովէն հրաման կըլմանդրէ այժմ
որ դրամ գտնէ և վճարէ Յունաստանի պարտուց
վեցամանական տոկոսը և մայր դրամից տահմանեւ ալ
մէկ մասը . որուն պայմանաժամկ մարտի Արև է :

գրոյն մէջ հետևեալ յօդուածը կը կարդամը :
“Ի՞րուսից տէրութիւնը հարկաւոր համարելով
պատերազմական վիճակի մէջդնել իւր բանակը՝
Դաղղիոյ կառավարութիւն ևս որոշեց արևելքան
սահմանադլասց պահապան գօրաց թիւը աւելցը.
Նել . Այս նախադդեռ շախման կարգադրութիւնը
պէտք չէ ամենենին շփոթել հասարակաց գաղա-
փարը . քանզի անիմիա պապացոյց մընէ , որ կա-
ռավարութիւնը կուգէ պատռաւած որ պահել միշտ
Դաղղիոյ անունը օտար տէրութեանց առջև” :

ԻՏԱԼԻԱ. Համ. 13-24. Փետրվարի ։ Հունիս ական
վիճակաց կացութիւնը շատ խեղճութեան մէջէ.
մանուանդ սրբոյն Պետրոսի ամեռը մարդասպա-
նութեանց և սուկալի եղի անգամութեանց
տեսարան մը եղած է. Պատեմէ ամէն օր կըլսուի
թէ երկու, երեք կամ չորս հոգի սպաներ են
սրով, ատրճանակով, և այլն. Եյս եղեռնագոր-
ծութեանց գլխաւարապէս գալզլացիները զոհ
ըլլալով, զօրապէտ Պարակի տ' իմէ հետևեալ
յայտարարութիւնը հրատարակեց, որպէսզի վախ-
ճան մը տայ այս անօրէն սպանութեանց .

“Գլխաւոր հրամանատարը, ուզելով վերջացընել սպանութիւնները, որ վատութեամբ ՚ի գործ կըդրուին բանակին պաշտօնատարաց և զինուորաց գէմ, կարդիլէ որ այսուհետեւ թէ Նոռմի մէջ և թէ անոր շըտակաները մէկը չկրնայի բայ կրել դանակ, դաշնակ (խանձէր), ոլտք (շիշ) կամ ուրիշ այս օրինակ գործիք, որ կրնան ծառայել մարդասպանութեան”

“ Որուն բոլ որ այս տեսակ գենքերէն գտնուելու ըլլայ , անմիջապէս հրացանի պիտի բանուի .”

“**Առանձ**, թ 10 Փետրվարի 1850 •

Արա մեզ, դու ես ոք վառես 'ի սէր
Վզգօգուտ գործոց զազգայինս մեր .
Եւ կամ թէ դու իսկ զայս վսեմ եռանդ
Ի հոգիս նոցին վառ 'ի վառ լուցեր .
Վյլ բարեէ , ով ոք ուրանալ կարէ .
Թէ այս ամենայն ոչ 'ի բէն իցէ .
Զ ի ով բաց 'ի բէն զայսոսիկ 'ի մեզ
Գերապանձ շքով տնօրինել մարթէ .
Հապա զուարթուն , զի՞ն չքեզ տրիտուր
Այսոցիկ փոխան սիրտք մեր ընդհանուր՝
Փոխանակել արդ մարթասցի այժմիկ
Ու չեմք 'ի սիրոյ բոյին մեր թափուր :

Աշուշմբ ընկայե ս չնաշխարհիկ .
Զ որ քեզ ՚ի պատէ ձօնեմբ աւասիկ
Զ սէր մեր անկիեղծ զնորհակալնս
Եւ զայլ անհեթեթ բանից դրուատիք .
Օքհնեմբ զքեզ միշո , գովի մբ յարաժամ ,
Փառս ըլքանամիբ յաւէտ անթառամ .
Ե յլ սակայն Ա եհ մեր , ՚ի սրբոց սիրոց
Ո ի մեռժեն ովեան եւ ասա ամբ :

Վիանկ է նէ մենք ալ, սիրելի Ազգայինք, այս
անհրաժեշտ պարտաւորութիւնը ունիք որ Ուեր-
ծանութեան Թամնդարանիս երրորդ տարեմուտին
ուրախառիթ աւետիր ընդ ունելով, անիմա չեցմ-
սիրով չնորհաւսրելու փութամբ, գիտնալով որ
ամեն մէկ չնորհաւսրութեան նշան եղող նուեր,
ները անմնաց երախտագիտութեամբ ինամով
կըսպահուին, անջնջելի յիշառակ ըլլալու նուիրա-
տու աղիսի հոդիներուն ճշմարիտ ազդափրու-
թեանը. և այն վեհանձն բարերարիներուն պատ-
կառելի անունները ոսկեզօծ մելանիներով կար-

Գանինո իշխանին մեծ որդին անցեալները եւ չ
մնաց որ իւր կեանքը պիտի կորանցուներ : բայց
արեք սղդութեամբ միայն քանի մը ծանր վէրք
տանալով ազատեցաւ : Յայտնի է որ յիշեալ
շխանը , որ հռոմէականն սահմանադիր ժագովայն
ախորդ գահերէցն էր , առայժմ Հռոմէն գուրս
սքսորը կըդտնուի , իսկ անոր որդին Վուղինիանօ
շխանը , որուն քաղաքական գաղափարները բոլո
ուլին հակառակ են իւր հօրը գաղափարներէն ,
երսխ և զուարթ կըպտընէր իւր կառըովլը գրա
տուած հրապարակը ; առանց արտմութիւն մը
գուղնեալ հռոմէական հասարակայետութեան

արեգարձին առթովք՝ որ էր փետրվարի 9ին
աս լատինացաց ։ Ահեղմանին իշխանին այս
անտարբեր կամ լաւ ևս է ըստ ուրախ և գոհ
նթացը հասարակապետական կուսակցութեան
իրքը և վրէմինդրութիւնը սատիկ գրգռեց
գրունքի մնաց զոհ պիտի ըլլար յիշեալ իշխանը ։
“Սոսկալի եղեռնագ ործութիններ եղան ի՞րաւ
թե Առեւիջո՞ Պոտնիատի նահանանն մէջ, կոսէ

Պատին իւր մայրաքաղաքը գառնալուն վրայօք
որ խօսք մը շըլլար . և ըստ երեւ մանց Պիոս Թ.
ուակաւին շատ պիտի ուշանայ Առողմ՝ երթալուն
առաջին իւր մայրաքաղաքը անցնելուն :

Թէպէտե ումանք կըսէն , թէ պապական կա
ւալարութիւնը վերջապէս կրցեր է 30 միլիոնի
ափ քրանք փոխ առնելու պարոն Ուղղված հրեայ
և զանաւորէն , ի վերայ այսր ամենայնի այս լուրը
ուկաւին հաստատութեան կարօտ է .

ԶՈՒՏՑՑԵՐԻ . Այս երկիրը բիշ մը շփոթութե
և չէ բալմաթիւ փախոտականաց պատճառաւ .
բոնք Դուալիսյի և Հունդարիայի պատերազմը
և ըջանալին ետե եկան ապաստանեցան Օսից-
ցէրի վիճակաց մէջ Բայց ասկէց ևս իրենց
և դափոխտական ռազմականեցը տարածել ու գետու

Հանագրուին անոր դիւաններուն մէջ և հետեւ
սպար լըսպրաց միջնցաւ ալ կը հրատարակուին
սրժանավայել յարգանօք ։ ինչպէս որ ատեն ա-
ռեն տեսնուած են և կը տեսնուին ։ իշտ աշա այս
պարտաւորութիւնն է որ կը յօրդորէ այս անգամ
ալ իր շնորհակալու սրտին խորին երախտագի-
տութիւնը մատուցանել իր ամէն մէկ վեհ բա-
ռերարներուն և միանդամայն սիրելի ընդհանուր
աղդայիններնուս ։ և անոնց ցանկալի ծառայու-
թիւն մը ընելու համար իր երկու տարուան յա-
ռաջադիմութեան ցուցակը կը նուիրէ ։ որ տես-
նեն և ուրախանան ։ և իրենց աղդասիրական ե-
ռանդը այս տարի ալ վառ ու բորբոք պահելով
առ հանեան նաև հակառակ ոնեաւ առաջաւ ու են-

801-819

Վատենից և զելոց կ թանգարանի վ երծանութենի յ 1 յունվարէ 1848 մինչև ՚ 1 յունվարի 1850 : Տպեալ մատեանք Հասոր 178 նուեր և ևս ևս ս 135 գնոյառեալ:

Չեռագիր	մատեանք	հասոր	35	նուէր	:
ևս	ևս	"	31	գնյա առեալ	
			66		
անբային	մետաղք	կոտորք	200	նուէր	:
Պատկերք	հայոց	թագաւորաց	23	"	
Պատկեր	գրաւոց	և նշանաց			
նախնի	թագաւորաց		1	"	
այերէն	աշխարհա	տախտակը	1	"	
ևս	ևս		1	գնյա առեալ	
Ո՞րդագիւղն	Կոստանդնուպօլիս	ի 1	յունվարի		

սկզբութեւ խորհրդարանը ջնջաբերական թու զի՞ է հրատարակեց անցեալ լսմին նոյեմբերի 19ին , յուղարկեց զայն նահանգուհան ամեն կասա արութեանց , որպէսպէ գլխաւոր վախոսական ըրը , որոց անուանիքը նշանակուած են , օր յաւագ Օռեկցցերիէն գտւրս ելլեն բայց լուսում այս երեւելի անձանց հետ են նաև իրենց տանիքը , անոր համար գաշնակցութեան խորդարանը կը պատուիրէք միանգամայն , որ այս գր հրամանը մեծ մնարդասիրութեամբ ի գործ բռնի , այսինքն ձմերան տասուկութեանը , մեկ շուրջ մարդոց առողջութեան պիճակին և անոնց

տոանեաց կացութեանը ուշադրութիւն ընեն :
յս կերպիւ խիստ քիչ հսկի փախուսականներէն
ուրս ելան : Օւսկցերիւն մինչև ցայսօր
ամսոյ բնդ համառ դաշնակցութեան ժողովը
ետրվարի 4 ամսաթուով նոր շընքերական
ուղիծ մը հրատարակեց , որով սաստիկ պատու էր
ուտայ . նահանգական կառավարութեանց ; որ
նչե փետրվարի 20 անգատճառ դուրս հանեն :

և ենց վիճակը գտնուած դլսաւոր փախտականները : Տնդհանրութէս կրյուսացուի , մէտ այս գրք կարգտղբաթիւննը գոհ պիտի ընէ ։ Երազայի անի մը տէրութիւնները , և մասնաւորապէս տորիխան և Տրուսիան որոնք կըպահանջեն որ իշեալ դլսաւոր փախտականները արտաքսուին ու կց ցերիփ վիճակներէն ապառնալով որ եթէ սենց խնդիրը ՚ի գործ զնէ ընդհանուր գաշնակութիւննը , զօրք պիտի յուղարկեն ։ Ելուետիայի այս Այս ապառնական լուրերը թէպէտե քամ մը լրագիրներ կըհրատարակեն , տակայն ու շներն ալ անհիմ լուրեր են կըսեն , ըստորոշմարդ հանուր գաշնակցութեան ժողովն ՚ի պոշոնէ այս օրինակ յայտարարութիւնն մը տրուած յիշեալ կառավարութեանց կողմանէ : Օ խարդ իշէ Ներւետական ընդհանուր գաշնակցութիւնը դրացի ազգաց վերաբերեալ իւր պարտասորութիւնները ՚ի գործ դնելէն ետե , ամէն երպ զդուշութեան միջցները պատրաստելու այս է , որպէսպի իւր ակնկալութեանը հակա ակեթէ յարձակում մը ըլլայ մէկ կողմէն , ինքն պատրաստ ըլլայ հայրենիքը պաշտպանները :

Ա-Ա-Ս-Ա-Ս-Ա-Ն- Ա-յ-ս- տ-է-ր-ո-թ-ե-ա-ն ն-ե-ր-բ-ի-ն գ-ո-ր-
ո-ց պ-տ-շ-ո-ն-ե-ա-ն օ-դ-ո-ս-տ-ա-փ-ա-ռ- Ա-յ-ս-ե-ր յ-ա-յ-տ-ա-
մ-ր-ա-կ-ա-ն թ-ո-ղ-թ մ-ը ն-ե-ր-կ-ա-յ-ա-ց-ո-ւ-ց ։ ո-ւ-ս-կ-ի-ց կ-ը-
ե-ս-մ-ն-է-ի թ-է Ա-յ-ո-ւ-ս-ա-ս-տ-ա-ն-ի մ-է-ջ տ-է-ր-ո-թ-ե-ա-ն
ո-ն-է-ն տ-ա-ր-ք-ե-ր կ-ր-օ-ն ո-ւ-ն-ե-ց-ո-լ ։ կ-ա-մ ք-ր-ի-ս-տ-ո-ն-է-
թ-ե-ա-ն չ-է-տ-ե-ո-զ բ-ո-լ-ո-ր Ա-յ-ո-ւ-ս հ-ա-պ-ա-տ-ա-կ-ա-ց թ-ի-ր-
մ-ի-լ-ի-ն 785.719 հ-ո-դ-ի-ի կ-ը-հ-ա-ս-ն-ի ։ ո-ր-ո-ց կ-է-ս-է-ն
ս-տ-ք ք-ր-ի-ս-տ-ո-ն-ե-ա-յ ։ և մ-ն-ա-ց-ե-ա-լ-ն-ե-ր-ն մ-ա-հ-մ-է-տ-ա-
ա-ն ։ հ-ր-ե-ա-յ ։ կ-ա-մ կ-ր-ա-պ-ա-ց-ո-ք ե-ն ։

Հ-ո-ո-մ-է-ա-կ-ո-ն-ա-ց թ-ի-ւ-ը՝ 276.764 հ-ո-դ-ի է և ո-ւ-
ն 2.264 ե-կ-ե-ղ-ե-ց-ի ։ Հ-ա-յ-ո-ց թ-ի-ւ-ը 354.521 հ-ո-դ-ի
և ո-ւ-ն-ի-ն 1.017 ե-կ-ե-ղ-ե-ց-ի ։ Հ-ո-ո-մ-է-ա-դ-ա-ւ-ա-ն հ-ո-յ-
ր-ը՝ 20.000 ե-ն և ի-ր-ե-ն-ց ե-կ-ե-ղ-ե-ց-ե-ա-ց թ-ի-ւ-ը 44
ա-տ-է ։ Ի-ո-զ-ք-ա-կ-ս-ն-ե-ր-ը՝ 1 մ-ի-լ-ի-ն 752.292 հ-ո-դ-ի
և 900 ե-կ-ե-ղ-ե-ց-ի-ո-վ ։ Վ-ա-հ-մ-է տ-ա-կ-ա-ն-ա-ց թ-ի-ւ-ը՝ 2
ի-լ-ի-լ-ի-ն 216.985 հ-ո-դ-ի է ։ և 6.084 մ-զ-կ-ի-թ ո-ւ-ն-ի-ն ։

Ե-ծ 1 ա-մ-ա-յ-ի կ-ր-օ-ն-ի-ն հ-ե-տ-ե-ո-ղ-ա-ց թ-ի-ւ-ը՝ 215.209
ո-դ-ի-ի կ-ը-հ-ա-ս-ն-ի ։ և 102 ա-ղ-օ-թ-ա-տ-ե-ղ-ի ո-ւ-ն-ի-ն ։

Կ-պ-ա-պ-ա-ց-տ-ի-ց թ-ի-ւ-ը՝ 153.343 հ-ո-դ-ի է ։

ԱՏՍՏԻԱԱ. Վեւնա . 16-28 Փետրվարի : Նորէն ինօսք
ըլլաց առևտրոյ և մարսի մխաբանութեան մը
լրայօք Դերմանիսյի հետ . բայց այս առաջար-
ութիւնը որ գրեթէ տան անդամ յառաջ գլ-
ուեցաւ և տան անդամ ևս վերատին ետ տա-
ռուեցաւ , հասաստութեան կարոտ է : ՈԵրթիսյի
աղջկան լուրերը այնքան յաջող չեն ուրտեղ

Г-տարիական վիճակները 1848 մարտ ամսէն չի
եր 25 պաշտօնեայ (մինխաթը)՝ ՚ի գործ ածին . ու
ոցմէ 9 հոդին ուրիշ պաշտօններ կը փարեն այժմ
այսինքն պարոնայք Պաւարքինէր, Գիւղէք, Գուլ
ուրիշաթ, Տոպլոֆ, Ասմարուկա, Ֆիդըլմոնդ,
որոտնն Օանինի, և Մոնդէգուգովի): 4 հու
նին քաշուեցան քաղաքական գործերէ (այսինքն
քարոնայք Տիլերստորֆ, տը Շվարձ, Հորլեն
զոսթէլ, և տը Վէսէնաբերի). 4 հոդին վասիստ
ն (այսինքն պարտիայք Գուտուտ, Ալգուէր, Հորգուտ
կարդիս Պադիննի). 3ը նև լագարեցան (որ են

պարտնայք Ադատիսն , Թաար , և Արքէշէնի) .
Չը սքսորուեցան (պարտնայք Մեթերնիք և Աէտ-
լէքծքի) . Հոգի սպառուեցաւ խաժամնուժ ամբո-
խէն (ար է պարան տը | ադուր) և մնացեալ Հո-
գին մահու դատապարտուեցան , և այս վճիռը
ի գործ գրուեցաւ (այսինքն պարոնայք Շանի և
| ուտովիկոս Պադիանի) . որոցմէ առաջինը կախե-
ցին , և երկրորդը հրացանի քռնիցին :

ՏՈՒՆԱՍՏԱՆ. Աթեաք է 8 Մարտի ըստ նոր տումարի :
Ըստ նական՝ Անգղիական խնդիրը ուրիշ նոր կացութեան մը մէջ կրգտնութիւ առայժմ՝ Անգղիայ կառավարութիւնը սիրով ընդունելով Գաղղիոյ հասարակապետութե բարեկամական ծառայութը այս գործոյն կարգադրութեանը համար , վսեմափայլ լորտ Բէլմբրսմթնը . հրաման յու զարկեց սըր Թոմաս Վուայզ . Մթէնքի անգղիացի գեռապանին և միստր Բէրբը Անգղիոյ ծովագեամն , որ Յունաստունի . նաւահանդստաց պաշարումը վերցընեն սահմանեալ ժամանակի մը համար , և ուրիշ մասնաւոր տեղեկութիւններ տուաւ այս խնդրսին վրայօք : Ուստի առայժմ՝ պաշարումը վերցաւ , և Հոռմի նաւերը Յունաստոնի ամէն նաւահանգիստները . ազատ կրմանեն ու կելլեն . սակայն անգղիական նաւատորմիլը՝ իւր ձեռքը ունեցած Ձելլենական նաւերը՝ իրբեւ պատանդ . (բէկին) պիտի պահէ մինչեւ որ կատարեալ և օրինաւոր վախճան մը արուի այս գործոյն՝ ըստ հածութեան Անգլիայ բրիդ անիս տէրութեանը :

Եհաւասիկ Անգղիոյ գեռապանին ծանուցական թուղթը , որ այս բանին վրայօք գրեց Ա . Թուշ վնէլ . Գաղղիոյ գեռապանին որ յէլթէնս :

Արժանայալու Տեր,

„Փետրիվարի 22ին յուղարկած Նամակուսա պատիւ համարեցի անձինս ազդ առնել ձեզ, թէ երբոր հրաման ընդունիմ ՚ի կախ թող ասալու արգելական միջոցները (մէզիւր գոէրսիթիլ) որ այժմ ՚ի գործ դրուտծ են, ուրախութէ սրտի պիտի ծանուցանեմ ձեզ զայն. Աւտի կըփութամիմաց տալու, թէ անցեալ գիշեր նամակ մը ընկալայ Էէլըսաթըն գերակոմնէն փետրվարի 15 ամսաթուով, որ կըհաղորդէ ինձ հաճելի լուրը թէ Կնդիոյ կառավարուիլ ընդունեցաւ բարեկամական ծառայութիւնը (պոնզ օֆիս) Վաղիսյ կառավարութիւնը, և հետեւաբար ազատ ընթացք մը տալու համար քաղաքական խորհրդ ակցութիւնը պարոն կրօ արտօնոյ կարգի պաշտօնատարին՝ զոր Վաղիսյ կառավարութիւնը ընտրեր է յատկապէ սայս ինդրոյն համար, արգելական միջոցները առայժմ ՚ի կախ թող տրուեցան. սակայն հարկ կըհամարիմ իմացընելու թէ, որովհետեւ Կնդիոյ կառավարութիւնը չիրնար առանց գործադրութեան թողուլ իւր ինդիւները՝ որ ըրսու Յունատանի կառավարութիւնը ընդունելու համար անիբաւառութեց հասուցումը՝ զորոնք կրեցին Կնդիոացի և Յանիացի հպատակները, նաւատորմիդին արգելական գործողութեան գաղարումը չիրնար երկարիլ, բայց միայն պատշաճաւ որ կերպիւ ստհմաննեալ ժամանակի մը համար, և առայժմ, անդպիսական նաւատորմիդին ձեռքը եղած նաւերը՝ իբրև պատանդ ՚ի պահեստ պիտի մնան, մինչեւ որ կատարեալ կարգադրութիւն մը արուի այս գործոյն:

„Պատիւ համարիմ ինձ ողաւնել զնեզ բազում յարգանք:

(Սարդարական) ԹԱՄԱՍ ՎՈՒԵՑԸ

“**Ա**լլավագին ես առաջնորդությունը . Եղած շնորհ
կատարութեան Քիո և ապացուք ի համար
Ք է 1 Ա 1850 Ա Տ”

Գաղղիոյ կառավարութեազմանէ յուղարկեալ
պարոն Արօ պաշտօնատարը փետրվարի 21ին հասաւ
Վթենք, նմանապէս Վագվիսյ տէրութեա և Ուու
սաց կառավարութեան կողմանէ մէջմէկ յատուկ
պաշտօնատար եկաւ . որոնք միաբանութեամբ ՚ի
կարգի պիտի դնեն այս խնդիրը : Գաղղիոյ կա-
ռավարութիւնը արդէն ձանցից Մեծին Երի-
դանիոյ իրաւունքը . և հատուցում մը ըլլալը
արժան համարելով , հատուցման պարագաները
կարդադրելու համար եկած է պարոն Արօ . և
այս պատճառաւ կը հասատատեն թէ Նելլենական
կառավարութիւնը վստահութիւն մը ցուցներ
յիշեալ պաշտօնատարին . և կըսպասէ Ուուսաց

կառավարութեամբը իմանալ . Ամանը կըհաստատած էնքնութեամբ այս նոր եկած գործակալները ուրիշ գլխաւոր պաշտօն մը ևս պիտի կատարեն . այս ինքն ըստորում՝ Ուստիան , Ենդ զիան և Դադղիան 66,600,000 տրախմեկը թէ 300,000,000 զու ըստ շառնելիք ունին Հունաստանէն , այս գործակալները պիտի քննեն և տեսնեն թէ ինչ կերպի կըգործածուին աղդային գրամմերը , և եղած անկարգութիւնները պիտի ժառկեն :

բամանն տեղեկութիւնները գրի առաւ , բժիշկի
կարօտ եղած տեղուանքը նշանակեց , և որից
այս օրինակ կարգադրութիւնները լնելին ետև
ամիս մը յառաջ հասաւ ՚ի աւլէպ . ուրաքաղիւր
յատակ . պաշտօնը ՚ի գործ գնելին ՚ի զատ , յու¹
ժարամիտ այցելութեան գնաց շատ հիւանդնեց
րու . որոց մեծ մասը բժշկեց իւր վարպետու
թեամքը . և այս պատճառաւ իփստ բարի անոն
ստացաւ . քաղաքիս մէջ . որ զրեթէ բոլոր հա
սարակութիւնը կըսպառուեն և կը յարգեն զիշ
եալ ձարտագբժիշկը :

Չափառիս + Յ Ապրանի +

Բարձրապատիւ Հայի լ փաշան մարդասիրական
ուղւով խնամք կըտանի քաղաքիս անդորրութեն
և անոր բնակչաց բարեկեցութեանը վրայօք
Աւրիշ նորանոր քաղաքական բարեկարգութիւն
ներէ ՚ի զատ ։ փութացաւ անցեալ շաբթու ար
ժանաւոր գին որոշել կովու և ոչնարի մայն, հա
ցին ։ ալիւրին և մննդեան վերաբերեալ ուրիշ
բաներու ։ զարոնի յառաջադայն իւրաքանչիւրոց
իւր ուզածին պէս բարձր գիններով կըծսինէր ։

— Այս ամսոյն 25ին շաբաթ գիշեր 5 գոլ
որոց ընկերներէն 6-7 հոդի դուրսը կըսպասէին
Եւստրիոյ հիւպատոսարանը մտան ծովի զերք
դրան կողմանէ շուանէ սանդուխիքովմը ։ ուրտեղ
գիտէին որ մեծ դումար դրամ՝ ի պահեստի կը
մտար ։ Բարեկազդութեամբ հիւպատոսի փոխա

Նորդ պաշտօնատարը ըստ ժամանակին լուր առ նելով, որ յիշեալեցեռնակործները պիտի գտն ամեն կերպ պատրաստութիւնները՝ ի որդ դրան էր և 10—12 հոգի զինուորեալ կըսպառէին. Կե գիշերը գրեթէ ժամ. մը անցած յիշեալ գողեր

կըսկսին դիւանատունը (քանչելարիան) բանալու ստի անմիջապէս անոնց վրայ կը յարձակին հիւ պատոսարանին գավազները և միւս պահապանները . ու ատրճանակներ և հրացաններ պարպելով հինգն ալայնտեղ չարաշար կըսպաննեն . իս գավազներէն միայն մեկը թեթև մէրբ մը սոսցաւ : Աիրակի առաւ օսուն բոլոր հասարակութեալ վրայ մէծ սոսկու մը մը տիրեց տեսնելով յիշեալ գողերուն դիերը (էշ) որոնք հիւ պատոսարանին բակը (ավլու) մինչև կէս օր մնացին : Պրանկածաղը , ուրսուղէ Եւսորիոյ հիւ պատոսարանը լեցուն էր խուռոն բազմութեամբ մոլովոդի և անոր ՚ի գննին կերպային այս սոսկալի տեսաբաննին խիսյն օր այս դէպքը լսուեցաւ բարձրապ

տիւ Հարիւ փաշան փութացաւ անձամք գալ, բ
քննել այս գողաւթիւնը և զած տեղը, և հարկա-
ւոր զդու չութիւններ ՚ի գործ դնելու հրամա-
տուաւ, որպէս այս չարագործաց ընկերներ
ևս ձեռք անցնին, ու քաղաքս ազատ ըլլայ այ-
սուհետեւ այսպիսի անօրէններէն. որոց կը յու-
նամք թէ զգաստութեան օրինուկ և յորդոր
կընայ ըլլալ այս աղէտալի ու ահագին դիպու-
ծը. Յիշեալ գողերէն Յը Մալթացի էին, և
Գաղղիւացի և Ալ Վիկլիւացի.

— Վ Ե ծ միխթմարութեամբ կիմանամբ թէ Դ ։
սապայի հայոց գպրատունը ըստ կարի բարեկա-
գութեամբ կը յառաջնայ . ուրտեղառայժմ 4
աշակերտք կըդտնուին . որոցմէ 6 հոդին միաց-
քերականութիւն կըսովլին . իսկ մնացեալները
որ տակաւին փոքրիկ են հասակաւ՝ հասարակ լ-
թերցմոնք . և գիր կուսանին . ՚Վիչմը յառ-
ջագէմաշակերտաց թուաբանութեան սկզբուն-
կու դաս կըտրուի .

Հայէպէն փետրվարի 11 ամսութուով կըդրեն
Պատառուի և Արաբիոյ երկիրները շատոնց
ի վեր բժիշկ ջլլալով՝ և մանաւանդ իսրել
տգէտ բժիշկներ միշտ անպահաս ըլլալով, շա-
մարդիկ թէ բոլէռայէն և թէ ու բիշ ախտից հա-
րուածներէն կըմեռնէին՝ գարման տանօղ իմա-
ստոն բժիշկ ջլլալուն : Եյս պատճառաւ օգո-
տափառ առևտուգութ Առլթանը 1848ին հր-
ման ըրտու որ այն տեղուանիքը յատուկ բժի-
ներ յուզարկուին : Կանցմէ մէկն ալ տօթթ

— Ասդզիական շոգենաւով, որ ամսոյս 10ին պիտի մեկնի Աստիք երթալու ու Յոպիկ և ապա հանդիպի, հարիւրի չափ չայ ու խտաւորք սուրբ Երուսաղէմ կերթան, որոցմէ 40 հոդին Պարսկասարէն են, 25ի չափ Ամպիհիսարէն, և մնաց եալքը Աւշաբէն, Գուլյէն և Խզմիրէն :

— Պազզիս նաւատորմիլը՝ հրամանաւարութիւններ։ Տե՛ս Տէ՛ս ծամառեակն Անկենիաի մօտ տ

սեր են, որ կը առաջարկէ եղեր գէպ ՚ի ՚Վալոն,

CONFIDENTIAL

Հայութիա : Յ Արքար

1; ւրոպայի լուրերը այնքան յաջող չկի այ
անգամ՝ քանի մը տեսակ ապրանաց համար
համարակաները մեծ հանդարտութեան մէջ են .
265—272 զուրուշի գուարավաճառ են . Շէհր
նմանաբէս հանդարտութեան մէջ է . և հազի
թէ 19—20 զուրուշի կը ափսոի հօփան ըստ տե
տակին . Տորոնը կուրուփ , և այսօրուան արժեք
245—247 զուրուշէ կենդինարը . Առւասմին քիլի
34—34½ զուրուշէ նաւուն . մէջ աւանդելու
պայմանական (Քրոնականորու) . Եթիոնին գինը բար
րացաւ . և 113—114 ու մինչեւ 115 զուրուշի ծալ
ուեցաւ չեքին (250 տիրէ մը) . Չեթին կենդինա
րը . 235—240 զուրուշէ . Խահին հանդարտու
թեան մէջ և 740—750 զուրուշի հարիւր հօփա
գուարավաճառ է . Ենդզիս շաքարը 240—250
զուրուշի կը ափսոի ի կենդինարը . իսկ զունաւ

Հինգ՝ 230—240 դուրս չեն .
Հրատարակիչն ու տէր լըմպեցու :
Գույս Գ. • Պալտավորեան :